

- kommentar-/debattredaktør Jon Magne Lund
- debatt@vl.no
- ring debattleder Johannes Morken: 22 310 394
- post: Vårt Land, pb.1180, sentrum, 0107 Oslo
- [verdidebatt.no](http://verdidebatt.no)

# verdidebatt



«Strøm-Erichsen sender krystallklare signaler om at det naturlige bør være å velge bort barn med spesielle avvik i fosterlivet»

Olav Magnus S. Fredheim og  
Ingrid M. Hardang,  
Norges kristelige legeförening



Stoltenberg beklager offentlig overfor holocaust-offrene på minnedagen 27. januar i år. Foto: Erlend Aas/Scanpix

## Det tar 70 år å beklage

Frank Bjerkholt  
Oslo

### BEKLAGELSE

Statsminister Stoltenberg har all ære av sin offentlige beklagelse for det norske bidrag til holocaust. Men det tok altså 70 år. Er den norske samvittighet så treg? Og det gjenstår et sår. Den politiansvarlige for oppsamlingen, Knut Rød, ble frikjent i rettssaken mot ham. Han hadde spilt en dobbeltrolle og gitt opplysninger til Hjemmefronten. Da fant domstolen at man kunne akseptere hans forsendelse av noen hundre jøder til dødsleiren. Det er en rettsstat uverdigg, så dommen må oppheves. Det bør ikke gå nye 70 år før det skjer.

**Vietnam.** Stoltenberg står også foran en ny utfordring, hans ungdoms støtte til frigjøring i Vietnam, som endte med historien største flyktningbølge. Det er menneskelig å ta feil, men det frigjør ikke fra skyld. Det norskvietnamesiske samfunnet – båtflyktningene – ble

forskrekket da de hørte statsministeren i en tale til den vietnamesiske presidenten på slottet si seg stolt over sin ungdoms engasjement for et befridd Vietnam. Siden det var et terrorstyre som kom, ba norskvietnameserne offentlig at Stoltenberg gikk i seg selv og gjorde opp. For de kunne ikke føle seg hjemme i et land som overså den tragiske skjebne de hadde bak seg.

Stoltenbergs parti gikk langt da regjeringen anerkjente Hanoi-regimet under de kritiske forhandlingene som var i gang og måtte forstås som en støtte til Hanoi-regimet mot USA og det sør-vietnamesiske samfunnet. Det er ikke en historie å kunne leve med. Men må det ta 70 år for å beklage? Det er allerede gått 37.

**Rettes opp.** Det er all grunn til å gjennomgå Vietnam-konflikten på nytt – så mange misforståelser må rettes opp. Men de involverte på feil side er så mange at det nøles med å gå i gang med revisjonen.

skjør stillhet».

Dette skurrar. Nynorsk «skir» tyder «rein», «pur», «ublanda», til dømes i uttrykket «skirt gull». Parallellen i bokmål er «skjær». Nynorsk parallell til bokmål «skjør» er «skjør». Verken «ei skir stille» eller «en skjør stillhet» samsvarer med dei respektive ordlydane i tidlegare omsetjingar. Eg kan heller ikkje sjå at omsetjingar på andre språk liknar på det som no står i den nye norske omsetjinga. I alle fall er det umogeleg å høyre «lyden av ei skir stille», og «en skjør stillhet» høyrer ut merkeleg ut.

Kan Bibelselskapet gje ei forklaring?

# Fremmer abort s

Norges kristelige legeförening skal ta stilling til om det bør være reservasjonsmulighet for å henvisse til eller utføre ultralyd eller genetisk testing som kan lede til selektiv abort, skriver forfatterne.



Olav Magnus S. Fredheim  
Ingrid M. Hardang

● Styreleder, Norges kristelige legeförening. Etikuttvalget, Norges kristelige legeförening

### TIDLIG ULTRALYD

Helseminister Anne-Grete Strøm-Erichsen har tatt til orde for at de negative konsekvensene av tidlig ultralyd kan begrenses gjennom å utvikle gode holdninger hos helsepersonellet som utfører fosterdiagnostikken og i befolkningen. Vi er naturligvis enige i at det er viktig at helsepersonell har gode holdninger. Derfor er vi dypt bekymret over at Strøm-Erichsen fremmer en politikk som gjør det motsatte av å dyrke frem gode holdninger blant helsepersonell og i befolkningen.

**Abort.** 1) Innføring av et tilbud om tidlig ultralyd vil i seg selv fremme en holdning om at det naturlige valget ved påviste avvik fra det normale, er abort. Siden tilbudet ikke har noen påvist helsegevinst, finnes det ikke noe annet rasjonale bak tilbudet, enn å gi mulighet for å velge bort barn med blant annet Downs syndrom.

Det er umulig å forstå at Strøm-Erichsen og Arbeiderpartiet vil prioritere ressurser til dette tiltaket fremfor på tiltak for å forebygge, lindre eller kurere sykdom, dersom de ikke mener det er et etisk høyverdigg alternativ å velge bort barn med

avvik. Deres politikk vil derfor bidra til å fremme de motsatte holdningene av dem Strøm-Erichsen sier at hun ønsker å fremme.

Det er utopisk å forvente at holdningene blant helsearbeidere skal utvikle seg i positiv retning dersom statsråden fortsetter å argumentere for en politikk som gir krystallklare signaler om at det er uproblematisk at disse barna identifiseres tidlig for så å velges bort.

**Yrkesforbud.** 2) De gode holdningene blant helsearbeidere ville være en overbevisning om at hvert menneske er unikt og har uendelig verdi uavhengig av evner og egenskaper. En verdi som er den samme gjennom livsløpet. Dette er en overbevisning som mange helsearbeidere har allerede i dag. Det gjelder blant annet de omtrent 900 medlemmene i vår organisasjon.

Imidlertid er vi dypt bekymret over at Strøm-Erichsen fremmer en politikk som innebærer yrkesforbud for slike leger innenfor de delene av helsetjenesten der de etiske dilemmaene er størst. Det ble svært tydeligg da departementet i høst gjorde tiltak for å fjerne alle fastleger som av overbevisningsgrunner ikke kan henvisse til abort.

**Svekker debatten.** Ved å fjerne de legene som ønsker å følge sin samvittigg, svekkes den etiske debatten i profesjonen, og en forvitring av profesjonsetikken vil da bli mer sannsynlig enn at helsepersonell utvikler de gode holdningene. På vår generalforsamling 10. mars skal Norges kristelige legeförening ta stilling til om det bør være reservasjonsmulighet for å henvisse til eller



utføre ultralyd eller genetisk testing, som kan lede til selektiv abort.

**Uforenlig.** 3) Vi undres også over at Strøm-Erichsen mener at gode holdninger knyttet til menneskers verdi kan være forenlig med å utføre eller henvisse til rutinemessigg tidlig ultralyd. Dype overbevisninger om at hvert menneske har sin verdi uavhengig av evner og egenskaper er slett ikke forenlig med å henvisse til abort når man identifiserer avvik. En lege med integritet vil ikke kunne veksle mellom å støtte kvinner i å bære frem barn med avvik og å henvisse til abort på grunn av avvik, og vil derfor ikke kunne arbeide innenfor dette feltet.

**Undergraver.** 4) Strøm-Erichsen har ikke lansert ett eneste konkret tiltak som skal bidra til å gjøre det enklere for for-

## Spørsmål til Bibelselskapet

Lars Hernes  
Os

Det er mykje godt å seia om den nye omsetjinga av Bibelen. Men det finst også ordval ein stussar på. Eitt eksempel frå 1. Kongebok 19,12: Profeten Elia får ei spesiell openbering av Herren på Horeb-fjellet. Først kjem ein storm, så eit jord-skjelv, så ein eld, og til slutt det som i den tidlegare nynorske omsetjinga er kalla «lyden av ei linn susing». I den nye omsetjinga står det «lyden av ei skir stille». På bokmål: «en

- Hovedinnlegg: Maks 3.500 tegn
- Innlegg og replikk: Maks 1.800 tegn
- Kort sagt: 600-1.000 tegn
- NB: Alle mål inkluderer mellomrom.
- Vi foretrekker ditt innlegg på e-post.
- Innlegg må signeres med fullt navn. Oppgi adresse og telefon.
- Legg gjerne ved bilde av deg selv
- Konvolutter som postlegges, må merkes med «debatt».

- Redaksjonen forbeholder seg rett til å forkorte.
- Innsendte manus blir ikke returnert.
- Vårt Land betinger seg retten til å arkivere og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form i Vårt Lands eget arkiv eller andre databaser
- Vårt Land har avtale med. Stoffet kan også gjøres tilgjengelig på Vårt Lands internettsider.

«Johan Remen Evensen gav seg som skihoppar og takka nei til VM i skiflyging. Den slanke mannen orka ikkje kampen mot vekta. Burde vi hatt vektklassar i hoppSPORT? spør Ingar Eriksen. Delta i denne eller andre debattar på [verdidebatt.no](http://verdidebatt.no)»

Johannes Morken, debattleiar



# om naturlig valg



Er barnet normalt og på på den måten verd livet? Forfatterne spør seg hvordan tidlig ultralyd kan fremme en holdning om at barn med avvik er like mye verd som friske barn.

Foto: Espen Klum/Flickr Creative Commons

eldre å bære frem et barn med særskilte behov. Mens helseministeren ønsker å bruke betydelige ressurser på et tilbud om tidlig ultralyd uten dokumentert helsegevinst, er det ikke blitt sagt noe om en tilsvarende raus ressursbruk for å lindre og tilrettelegge når foreldre velger å bære frem et barn med avvik.

Her undergraver mangelen på initiativ og politisk handling de fine ordene til Strøm-Erichsen. Når tilbud til barn med avvik ikke prioriteres av henne, sender hun igjen krystallklare signaler om at det naturlige bør være å velge bort slike barn i fosterlivet. Dersom Strøm-Erichsen virkelig ønsker å fremme gode

holdninger, må hun selv sørge for å utøve en politikk som fremmer de gode holdningene.

## SI DIN MENING

• [verdidebatt.no/civita](http://verdidebatt.no/civita)  
Skal fastleger kunne reservere seg mot å henvise til abort? Delta i diskusjonen.

## Ny folkeaksjon?

**Hans Olav Tungesvik**  
• Psykiater, tidlegare stortingsrepresentant (KrF)

I saka om reservasjonsrett for fastlegar var helseminister Anne-Grete Strøm-Erichsen sta som ein stokk i Debatten i NRK for ei veke sidan. Ingen saklege argument om innarbeidd praksis eller alvoret ved å handle mot samvitset ser ut til å gjere inntrykk.

Folkeaksjonen mot sjølvbestemt abort som eg var leiar for i 1974, samla inn 610.000 underskrifter. Aksjonen fortalde om eit enormt engasjement i folkedjupet for vern om det ufødde livet. Mykje av det engasjementet finst nok enno, men mange har opplevd det nytte-laust å kjempe mot eit bastant politisk fleirtal som manglar lyttande øyro når spirande liv kjem på tale.

No står ein annan skanse i fare: Samvitsfridomen. Er tida inne til

å få sett i gang ein ny folkeaksjon, no til vern om samvitsfridomen?

Noko av det mest skuffande i den aktuelle saka, er at heller ikkje Høgre ser ut til å forstå det djupe alvoret som knyter seg til ei samvitsovertydning. Det er brei semje om at alle abortsøkjande kvinner skal få sine lovfesta rettar. Men det står for meg som uforståeleg at ein ikkje også framover kan ivareta det helsepersonell som kjem i samvitskonflikt, sidan dette har fungert godt i 34 år.

## Små barn og stråling

Elfrid Hovden  
• Asker

Aftenposten fortalte lørdag 11. februar om småbarns bruk av den moderne elektronikken. Fire barn i alder et og et halvt til to og et halvt år er daglige brukere av iPhone og iPad. Det er ikke bare leketøy – de lærer også å beherske vår tids arbeidsverktøy på en enkel og morsom måte.

Men hva vet vi om strålingen og langtidsvirkningen? Internasjonal forskning viser at elektromagnetiske stråler går lenger inn i den uferdig utviklede hjerneskallen på barn enn på voksne. Vi har ikke hatt disse hjelpemidlene i så mange år at man kan uttale seg sikkert om eventuelle skadevirkninger. Men til tross for denne usikkerheten, har Europarådet frarådet barn og unge opp til 16 år å bruke mobiltelefon. Ifølge Statens Strålevern gir iPhone og



Foto: Roy Konterud/Scanpix

Vi kjenner ikke til skadevirkningene av moderne elektronikk på små barn, skriver Elfrid Hovden.

iPad like mye stråling fra seg som mobiltelefoner.

I England har det vært en plakatkampanje med advarsel til unge gutter mot å ha mobiltelefonen i bukselomma. Økningen i antall tilfeller av testikkelkreft settes i forbindelse med stråling fra mobilen. Verdens helseorganisasjon har også i sin rapport fra juni 2011 referert til forskning som viser at mikrobølgestråling gir økt risiko for kreft – og også at den har negativ effekt på atferd og læringsevne.

Hva gjør vi i Norge?

# Ung offervilje

Øivind Løtveit

• Framtiden i våre hender

## UNGDOM OG KLIMA

Ungdommer vil ikke ofre noe for klima, slår Vårt Land fast 21.02. Artikkelen er bygd på resultater fra en undersøkelse blant 600 ungdommer. Jeg tror artikkelen kunne vært skrevet om, 180 grader.

**Villig til.** Vårt Land skriver: «Mindre enn to av ti (18 prosent) er villig til å gå betydelig ned i levestandard for å redusere klimautslipp.»

Det kunne stått: Nesten 20 prosent er villig til å gå betydelig ned i levestandard for å redusere klimagassutslipp, og faktisk er bare et lite flertall (57 prosent) uvillig til det samme.

Vårt Land skriver: «Bare 13 prosent mener at Norge bør stoppe leting etter nye oljefelt, mens over halvparten (53 prosent) er uenige i at vi bør stanse oljeletingen.»

Det kunne stått: Ungdommen er kritisk til oljeutvinning. Hele 13 prosent mener vi faktisk bør stoppe leting etter

nye oljefelt, men kun halvparten (53 prosent) er uenige i at vi bør stanse oljeletingen. 70 prosent mener at vi har et moralsk ansvar for å kutte klimautslipp her hjemme.

**Laber interesse.** Resultatene i undersøkelsen må også knyttes til den labre interessen pressen vier klimasaken nå. Klima var godt stoff, det er det ikke lenger. Kanskje med unntak av såkalt klimaskeptisk informasjon. Informasjonen er ubalansert. Hvis tusen forskere mener at klimaet endres av mennesker og to mener at så ikke er tilfelle, er det ikke balansert å slippe dem til 50/50.

Et annet problem er at ungdommen, og ikke bare dem, hele tiden får høre av politikere at klimasaken er viktigst, vår største utfordring etc, uten at det følges opp med handling som får utslippene ned.

Sett på bakgrunn av pressen, politikernes svikt og klimaskeptikernes budskap kan ungdommens svar i undersøkelsen ses på som oppløftende, ikke nedslående.